

PO HUDI GORSKI NESREČI NE MOUNT KENYJI

NAPETO MEDCELINSKO REŠEVANJE

Dne 5. septembra 1970 ob 13.30 sta 29-letni **dr. Gerd Judmaier** in njegov prijatelj **Oswald Oelz** priplezala na 5199 metrov visoki Batian, glavni vrh Mount Kenye. Na ta vrh, ki so ga imenovali po enem od črnskih poglavarjev, je leta 1899 prvi priplezal **sir Halford Mackinder** skupaj z dvema vodnikoma iz Courmaveurja, s **Cesarjem Ollierjem in Josephom Brochere-lom**. Šele leta 1929 sta **Eric Shipton in Percy Wynn Harris** priplezala na 5186 metrov visoki dvojček tega vrha, na Nelion. Celoten masiv leži zdaj v kenijskem narodnem parku ter ga obdajata pragozd in vulkanska močvirja. Za Gerda in Oswalda je bila to prva gorniška tura zunaj Evrope in sta bila zato temu ustrezno srečna, da sta dosegla svoj cilj. Ob šestih zjutraj sta vstopila v 700 metrov visoko severno steno, doživljala užitke plezanja v trdem granitu od 3. do 5. stopnje in se od časa do časa bojevala z ledom. Takrat je bil Mount Kenya še samotna gora, saj sta bila ta dva plezalca prva, ki sta to leto priplezala na vrh.

DELCI ZDROBLJENE GOLENICE

Počitek in malica na vrhu sta trajala samo nekaj minut, kajti okoli plezalcev se je dvignila gosta megla in začelo je snežiti. Sestop je najprej peljal dva raztežaja povprek prek vršnega grebena do tako imenovanega Shipton's Notch. Od tod sta sestopala prek stene in Oswald Oelz je nadaljnje dogajanje takole opisal:

»Medtem ko sem se vpel v zabit klin, je Gerd stal kakšen meter levo od mene in ogledoval smer sestopa. Z levo roko se je držal za velikanski skalnat blok. Ne da bi mogel kakorkoli reagirati, sem videl, da se je skupaj z mojim prijateljem kot v počasnem posnetku nagnil naprej, se odlomil in začel padati. Gerd je izginil iz mojega zornega kota, sam pa sem nagnosko še trdneje zagrabil za vrh, ki naju je povezovala. Tako močno je potegnilo, da mi je popolnoma ožgalo kožo po prstih in dlaneh, padec mojega prijatelja pa je po kakšnih 12 metrih zaustavila skalna reža, v katero se je zagozdita vrh. Tako sem lahko zaustavil padec.

Ko sem plezal k svojemu prijatelju, sem v skalah najprej našel košček golenice. Gerd je ležal na strmini melišča, krvavel je iz ran na glavi in po nogah, del golenice je nad gležnjem štrlel iz raztrganih hlač. Ta rana je močno krvavela. Naučeno sem lahko zaustavil in nato nadzoroval to krvavenje. Gerd je takoj napovedal tri možnosti, zaradi katerih bo umrl na tem mestu, in sicer šok in izkravitvev, podhladitev in embolijo zaradi zlomljene kosti. Bil je realist.

Če bi že preživel ure ali dneve, je bilo vendarle komajda kakšno upanje, da bi ga živega prenesli po dolgi in za prenos izredno neprimerni poti do vznožja gore. Kljub temu sva se dogovorila, da se najresneje oprimeva celo najmanjše možnosti. Pograbil sem torej ponesrečenca in najino rezervno obleko ter vse skupaj strpal v najino bivak vrečo. Z dvema klinoma sem jo pritrdil za skalo. Nadalje sem mu pustil vso hrano, ki nama je ostala, deci viskija in konzervo slivovega kompota. Poslovila sva se in prosil me je, naj pozdravim vse prijatelje.

Sestopa v vse močnejšem snežnem viharju ter z odprtimi, krvavečimi dlanmi in prsti ne bom nikoli pozabil. Z mrakom sem prišel do Kami Hut, pločevinaste kočice ob vznožju gore. Osem britanskih in ameriških alpinistov je bilo tam in vsi so mi takoj ponudili svojo pomoč. Eden od Britancev iz Zambije je že ponoči, se pravi takoj, odkorakal do najbližje radijske postaje, od koder je o nesreči obvestil lokalno policijo. Sredi noči so alarmirali **Roberta Chambersa** in Kenijskega gomiškega kluba. Ta klub je bil združenje v glavnem britanskih alpinistov, ki so v prostem času skupaj plezali in vadili reševalno tehniko. Tako so do tedaj že pogosto razpravljali o možnostih nesreč na Mount Kenyji in so si izmišljali ustrezne reševalne scenarije. Pri tem

Planinci motijo kmečko posest

Začelo se je tisto, kar je bilo po privatizaciji in lastninjenju mogoče pričakovati in s čimer so se morali, na primer, avstrijski planinci že zdavnaj sprijazniti: nekateri lastniki zemlje so že prepovedali planinske prehode po svojih parcelah.

*Planinsko društvo Jezersko je v začetku letošnjega poletja dobilo od odvetnika **Janeza Pernuša** iz Kranja obvestilo, da »se je v odvetniški pisarni zglasil **Jože Skuber** iz Zgornjega Jezerskega z dopisom PD Jezersko glede mnenja o postavitvi smernih tabel in parkirišča pri vlečnici za ljudi, ki so namenjeni proti Češki koči«.*

Po posvetovanju z odvetnikom je Jože Skuber obvestil PD Jezersko: »Dobro se ve in tudi zapisano je, da je pot k Češki koči določena mnogo nižje, kot je sedanje parkirišče žičnice; pešpot pelje od ceste, ki je sedaj asfaltirana, nižje od parkirišča po gozdnem terenu mimo Marofa naprej do

so predvideli tudi možnost nesreče v bližini Shipton's Notch in domnevali, da bi bilo tam reševanje nemogoče. Kljub temu je Chambers takoj obvestil svoje kolege, ki so iz Nairobija že takoj ponoči odpotovali z zasebnimi osebnimi avtomobili proti bazi pod Mount Kenyo. Pri jasnem vremenu so naslednje jutro naročili poizvedovalo letalo, ki je ugotovilo, kje je natančno Judmaier. Kazal je še znake življenja, tako da je moštvo iz Mountain Club of Kenya takoj pripravilo material in zbralo domače nosače.

POMOČ BRITANCEV, AMERIČANOV IN ITALIJANOV

Dne 6. septembra sem skupaj z Dickom, alpinistom iz Los Angelesa, poskušal priplezati k svojemu poškodovanemu prijatelju. Toda prav ob 10. uri zjutraj je bilo spet močnejše snežno neurje in plezanje je bilo zato težavnejše. Pri Dicku so se pokazali znaki hude akutne višinske bolezni in je bil naposled tako pri koncu z močmi, da sva se morala vrniti z višine 4900 metrov. Bolečine v svojih razrezanih prstih in odprtih dlaneh sem prav težko prenašal. Največjo bolečino pa mi je povzročala misel, da bi lahko Gerd umrl čisto sam ali pa da je že umrl. Šele ponoči sva prispela nazaj v Kumi Hut; cedilo se je od naju zaradi mokrote, čisto premražena sva bila in iznemogla. Prav tedaj so prispeli štirje alpinisti Kenijskega gorniškega kluba z zdravili in pripomočki za reševanje,

Mount Kenya z Batianom in Nelionom

vendar so vsi bolehalo za hudo akutno višinsko boleznijo.

Dne 7. septembra sem s **Silvanom Borrusom**, v Keniji živečim Italijanom, vnovič poskušal priti do svojega prijatelja. Čeprav se je tudi Silvana lotevala vse hujša višinska bolezen, sva ob 17.30, več kot 48 ur po tem, ko sem odšel od Gerda, dosegla zadnje rebro, ki me je še ločilo od prostora, na katerem je ležal. Zagledal sem nepremično postavo, ki je ležala kakšnih 20 metrov od Shipton's Notch. Po mojem obupnem

Češke kočje. Ne dovolimo, da bi postavili smerne table na prostoru pred lesu, kjer so naša zemljišča ograjena; to omogoča zlorabo poti, kajti niti vozne niti peš poti za potrebe Češke kočje ni prek naše zasebne poti, ki je ograjena z lesu in tvori kompleks obdelovalnih in gozdnih zemljišč z zasebno potjo. Zasebna pot služi edino Jožetu Skubru in Juriju Skubru za potrebe njunih hiš in domačij, saj nihče drug nima v tej smeri gozdnih zemljišč.

Sedaj se je začela praksa, da ljudje skozi lesu vozijo z avtomobili, nato pa se, če je le mogoče, vozijo po travi in ne samo po zasebni poti, parkirajo pa vsepovsod po travi in poti in na drugih naših zemljiščih, tako da ovirajo naše delo, delajo pa tudi škodo na naših zemljiščih. Dogaja se tudi, da na naših zemljiščih ljudje prirejajo piknike, pri čemer se ne ozirajo na škodo.

Dovoljenja za postavitve smernih tabel iz smeri lese po naši zasebni poti proti Češki kočji zato ne damo in tudi prepovedujemo vožnje in hojo po tej zasebni poti proti Češki kočji. Prava pot je jasno določena s sta-

rimi pogodbami in je v naravi dosti jasna. Kar zadeva smerne table proti Velikemu vrhu in slapu Čedca, ne nasprotujemo postavitvi kašipotov, vendar ne tako, da bi nakazovale smer poti prek našega ograjenega zemljišča.

Kar pa zadeva mnenje o parkirišču ob vlečnici, moramo povedati, da to ni last Jožeta Skubra.

Prosimo, da o tem opozorite svoje člane, naj upoštevajo navedena pravila glede voženj, hoje in parkiranja na naših zemljiščih, kajti tega na ograjeni kmetiji ne bomo več dovoljevali.

O takšnih primerih nasploh je Planinski vestnik že pisal: kmetje ponavadi ne nasprotujejo planinskim potem, ki peljejo prek njihove zemlje, kadar gre v resnici samo za pešpot, ki ne posega v intimnost kmetije. Toda brž ko začnejo po taki poti voziti planinci z avtomobili, da bi se pripeljali čim višje poč goro, ko začnejo delati škodo na privatni zemlji in se na tujem obnašati predrzno, domačini seveda reagirajo. In prav imajo.

Gerd Judmaier takrat, ko so ga rešili

kričanju - saj sem bil popolnoma prepričan, da je že dolgo mrtev - se je naposled odprla bivak vreča in bled, slaboten mož je dejal: »Oh, saj sploh nisem mislil, da bom preživel!« Poročilo, da je še živ, ki sem ga oddal po brezžični radijski zvezi, so slišali ob vznožju gore in to je motiviralo številne gorske reševalce, ki so medtem prispeli.

Gerd je trpel hude bolečine in je šele takrat dobil prve injekcije morfija. Pil je lahko le malo in začel je bruhati. Zadnjih 48 ur je preživel le s požirkom viskija in s sadno konzervo, ki jo je moral odpreti s kamni, ker ni imel nožička. Sledila je mrzla, neprijetna noč na skalnati strmini.

8. september se je začel z blestečim sončnim vzhodom in z obiskom več letal. Provizorično so Gerdovo nogo imobilizirali z opornicami in Silvano ga je poskusil na hrbtu prenesti nekaj metrov. Pacient je kričal od bolečin in je padel v nezavest. Premaknili smo ga le nekaj metrov in ga vnovič trdno privezali na skalo. Bil je umirajoč človek, ki je komajda še lahko popil kakšen požirek tekočine. Infuzijske tekočine pa še nismo imeli.

Dne 9. septembra je že zgodaj dopoldne snežilo. Gerd mi je pripovedoval, da je zadnjo noč pričakoval, da bo umrl in je premišljeval o tem, kako strašno je to, da umiranje tako dolgo traja. Ponoči me je prosil, naj ga odvežem od skale, da bi se lahko sam skotalil prek kamnite strmine in padel v prepad.

Okoli nas je bilo spet slišati brnenje več letal. Slišali pa smo še nove zvoke, zvoke helikopterja, in dobivali smo upanje, da bo pomoč hitro prišla. Nenadoma pa je bilo slišati močan hrup in bobnenje; nato je bilo vse tiho in helikopterski zvok je utihnil. Hudo slutnjo smo imeli, da se je helikopter zrušil, kar bi pravzaprav kar dobro sodilo v tedanjo scenerijo. Pozneje smo zvedeli, da se je helikopter v resnici zrušil in da je Jim Hastings, mlad ameriški pilot, pri nesreči izgubil življenje.

Čez dan so do nas prišli štirje plezalci iz Kenije z vodjem reševalne skupine **Robertom Cham-**

bersom in prvič prinesli infuzijsko tekočino. Našel sem žilo na Gerdovi roki in tako smo mu lahko dali prvi liter raztopine grozdnega sladkorja. Ponoči je infuzijska tekočina zmrznila, ko smo jo bili obesili na karabin, pritrjen v steni nad Gerdovo glavo. Brž ko smo to opazili, sem začel pod steklenico s tekočino kuriti kuhalnik, tako da je infuzijska tekočina spet začela teči. Žile šokiranega pacienta je bilo komajda mogoče najti; s prsti, ki so bili popolnoma brez občutka za karkoli, sem moral iglo zapičiti kakšnih dvajsetkrat, dokler ni zadela v žilo, potem pa je spet zdrsnila iz nje. Zalotil sem se pri misli in pri upanju, da bo Gerd naposled le umrl, saj ga živega tako in tako ne moremo spraviti do vznožja gore. Hotel sem zapustiti ta strašen kraj na tej strašni gori v tem strašnem vremenu.

Dne 10. septembra zjutraj je bilo grozno mrzlo. Tam nas je bilo pet mož in zgradili smo žičnico za težavno prečenje pri našem nameravanem sestopu. Poskus, da bi Gerda na ta način prepeljali navzdol, se je ponesrečil zaradi nevzdržnih pacientovih bolečin. Čakati smo torej morali na kakšno modernejše prevozno sredstvo. Medtem sem porabil vso infuzijsko tekočino in vse ampule z morfijem. V svojih vročičnih blodnjah je Gerd pripovedoval o tem, da je imel prav lepo življenje, da je zelo žalosten, ker mora oditi in da obžaluje vse, kar je v življenju zamudil. Popoldanski vihar je bil močnejši kot kadarkoli dotlej in naša morala je dosegla absolutno najnižjo točko.

Dne 11. septembra je bil moj pacient še vedno živ, čeravno z visoko vročino in z neprestanim jadikovanjem. Prosil me je, naj naposled naredim ogenj, dejal pa mi je tudi, da sliši glasove nemških deklet, ki da so nas obiskale. Potem je od nas zahteval, naj ne sedimo samo okrog njega, ampak naj ga naposled rešimo.

Okoli poldneva smo končno dobili nosila, na katera smo privezali Gerda. Vnovič smo na svojo žičnico privezali ranjenca in potem se je začelo dolgo prečenje do naslednjega stolpa, dolgo prečenje v steni, kjer so bile težave tretje do četrte stopnje z nosili, ki jih je eden od plezalcev od zgoraj varoval, preostali štirje pa smo ga nosili prek skalovja. Ob mraku smo prišli do začetka navpične stene, kjer smo spet bivakirali. Moj pacient je imel vročične blodnje, imenoval nas je pijančke in je tudi zase zahteval vsaj pošten kozarec rdečega vina. Vsaki dve uri sem talil sneg, da je pacient lahko popil nekaj požirkov toplega čaja.

DEUS EX MACHINA S TIROLSKEGA

Dne 12. septembra zjutraj smo začeli dolgo spuščanje po vrvi. Z dvema vrvema smo varovali nosila in spremljajoče reševalce. Po več raztežajih smo ponovno doživeli močno snežno

neurje - prav takrat, ko smo bili na začetku dolgega, izjemno problematičnega prečenja. Nobene možnosti nisem več videl, da bi s skromnim preostankom vrvi postavili še 60 metrov žičnice do naslednjega skalnega stolpa. Spet smo bili pred navidez nerešljivim problemom.

Tedaj pa se je iz megle in snežnega meteža nenadoma pojavil popolnoma nov obraz, me nagovoril v nemškem jeziku in potegnil iz nahrbtnika tri vrvi. V deusu ex machina sem spoznal **Wernerja Heima**, enega od najmočnejših avstrijskih plezalcev tistega časa in hkrati enega od najbolj izkušenih gorskih reševalcev. Dejal mi je, da je prišlo sedem prijateljev s Tirolskega, da bi rešilo Gerda. Celotno smer sestopa so bili že pripravili.

Pozneje sem zvedel, da je Gerdov oče 24 ur po nesreči zvedel za dogodek in je prosil najine prijatelje, naj pohitijo na pomoč. Bila je smetana tirolske gorske reševalne službe tistega časa, ki je v 24 urah poletela v Nairobi in v naslednjih dveh dneh prispela v vznožje gore. Peterica od sedmih je pravkar prišla iz Himalaje in je bila

temu ustrezno aklimatizirana, tako da je bil zanje možen izredno hiter vzpon v višino.

Preostanek sestopa je bil kronan s čudovito hitrostjo, in sicer zahvaljujoč se izvrstni reševalni tehniki, ki je bila podprta še z izvezbano močjo.

Ob štirih zjutraj sva **dr. Margreiter**, udeleženec reševalne skupine, in jaz odstranila povoje okoli Gerdove noge. Neznosen smrad in pogled na nogo s sivimi, ven štrlečimi polomljenimi kostmi je bil v hipu dovolj za radovedneže. Bili smo prepričani, da bo nogo treba odrezati.

Dne 13. septembra so nam pomagali črni policijski nosači, da smo pacienta transportirali do začetka ceste. Tam je že čakal Gerdov oče in Gerda so še isti večer prepeljali v bolnišnico v Nairobi. V nasprotju z našimi pričakovanji so tamkajšnji kirurgi tvegali, rane samo skrbno očistili in amputacije niso opravili. Tako je fantu ostala noga.

Dvajset let pozneje sva z Gerdom in z delom reševalnega moštva, ki je takrat prišlo na pomoč, ponovno priplezala na vrh Mount Kenye,« je končal svojo pripoved Oswald Oelz.

LAHKO BI BILA SAMO ZABAVNA, PA JE RESNIČNA ZGODBA

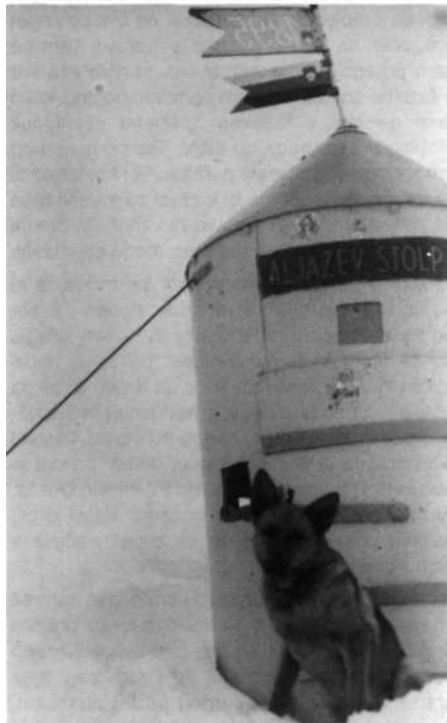
PLANINEC ARO NA TRIGLAVU

STANE DOBRAVC

Rad bi predstavil planinskemu svetu svojega psa ovčarja, ki je prav tako kot jaz navdušen planinec. Kar ponori od sreče, kadar zasluti, da se odpravljam v gore.

Rad imam gore in že od mladih nog stalno lazim in plezam po njih. Počasi pa mi je samotarjenje postalo dolgočasno. Prave hribovske družine ni bilo najti, pa sem si kupil psa. Komaj nekaj mesecev mu je bilo, ko sem ga peljal na Rinke in prav rad je skakljal za menoj. Sedaj pa je že obratno. Komaj leto in tri mesece mu je, pa ima že lepo število gora za seboj. Komaj ga dohajam in mirim, s takim navdušenjem hodi po gorah. Seveda tudi meni s svojim hitrim tempom daje kondicijo in oba sva prava športnika. Moram priznati, da imam rad svojega volka. Prav tako ga vleče v gore ljubezen do narave in gora kot mene. Srečen je, kadar lahko pleza ob meni v strmi steni, kadar lahko gleda s strmih pečin v globoke prepade kot gams. Tudi pozimi v ledu je njegova stopinja varna; grabi se s kremplji in previdno stopa. Mnogo gora sva že skupaj prevandrala v tem letu, do vzpona na Triglav, postala sva si najboljša hribovska prijatelja in zakoreninila sva se drug drugemu v srce.

15. in 16. junija letos je bilo po Triglavu res še kar dosti snega, ko sva iz Bohinja opravila turo na Triglav, na celotni poti pa nisva srečala žive duše. Sicer je bilo sončno in vroče, ko sva se

Aro pri Aljaževem stolpu